

Jaroslav e. 2/

Jaroslav N a j b e r t, Češi a Němci na Poličsku ve 20.století:
regionální sonda do česko-německého soužití na území
národnostně smíšeného okresu Polička

Diplomová práce Jaroslava Najberta je z těch diplomových textů, s nimiž by měla být seznámena veřejnost, v tomto případě česká a německá /bývalá sudetoněmecká/. Ohlas by asi autora úplně nezbavil "zoufalství historika", o němž píše v souvislosti se stereotypy v sudetoněmecké krajaňské literatuře. Jsou i v českém vědomí a povědomí, ale nikoliv už tak výrazné jako v sudetoněmecké publicistice. Autor se domnívá, že dnešní, spíše sporadické tenze za jeho života už zmizí. Přál bych mu to, i když jeho optimismus zcela nesdílím. Ke kultivaci historického vědomí, které považuje za nejlepší způsob "vzájemného pochopení", by zveřejnění jeho práce určitě prospělo. Věnoval jí mnoho času, péle, přemýšlení - vznikla monografie, která má vlastnosti výtečného, objevného historického textu. Je obsáhle heuristicky založena. Pramenné zdroje J.Najbert čerpal z archivů regionálních i ústředních, iniciativně hledal a našel pamětníky, také v Německu. Důkladně zná literaturu o česko-německých vztazích, přesně se orientuje v diskusích, které tuto látku doprovázejí. Zdařile, promyšleně formuluje, dokáže výstižně zachytit poměry, situace, peripetie vývoje.

Tématiku rozprostřel autor široce. Poličsko /národnostní, česko-německé/ sleduje podrobně od druhé poloviny 19.století, kdy docházelo už ke zřetelnějším projevům nacionalismu. Němectví je v desítce vesnic pevně usazeno, češství se snaží do některých pronikat, ale je hlavně sociálně slabé. Posíleno je vznikem Československa /mělo vládu československou, nikoliv českou, jak autor několikrát píše/, usiluje dokonce někde o "odněmčení",

poměrně skromné výsledky má ve školství. Navenek byly vztahy mezi Němci a Čechy korektní, názorově byly mezi nimi nepochybné odlišnosti. Projevilo se to zřetelně od poloviny 30.let, na úspěchu Sudetoněmecké strany měl podstatný podíl vyvřelý nacionalismus, nikdy nevymizelý /odporem ke vzniku ČSR podpořený/, teř povzbuzený novou stranou a její staronovou ideologií a sousední Říší.

Do této Říše byly také německé obce na Poliřsku vřleněny. Prořívaly s ní a v ní od září 1939 německou válku. O válečných letech by se mělo vědět více, než se zatím podařilo J.Najbertovi zjistit. Chápu ale, že je to požadavek velmi náročný, protože k tomuto řasu není dostatek pramenů /co dobový tisk?/ - "pamětní" sudetoněmecká publicistika a další svědecké záznamy se k tomuto období téměř vůbec nehlásí, což platí obecně, nejen pro Poliřsko.

Kapitolu zobrazující divoký odsun a pak odsun organizovaný pokládám za velmi působivou, průkaznou. Potvrzuje vysokou úroveň autorovy interpretace, a to i látky citlivé a "ostře sledované". Autorův výklad nepominul původ a původce a dobové vlivy, zároveň dal tématice vyznít jako nepochybné lidské tragédii.

Diplomovou práci Jaroslava Najberta "Čeři a Němci na Poliřsku ve 20.století" doporučuji samozřejmě k obhajobě. Překračuje požadavky kladené na diplomový text a proto navrhuji uvažovat o jejím přijetí jako práce rigorósní.

Hodnocení: *Vybrně*